

Дудіна О. О.

Студентка 1-го курсу факультету соціології та права НТУУ «КПШ»

Науковий керівник:

Тараненко М. Г., к.і.н., доцент, факультет соціології та права НТУУ «КПШ»

УТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ДЕРЖАВНОСТІ ТА СТАНОВЛЕННЯ ОСНОВНИХ ГАЛУЗЕЙ ЇЇ ПРАВА

На шляху до утворення національної державності Україні довелося здійснити складний перехід від союзної республіки до незалежної держави. Головним чином це було важко зробити через те, що Українська РСР мала досить обмежений суверенітет. Здійснити такий перехід їй вдалося завдяки зміні та реформуванню вже існуючих на той момент органів влади. Але неминучим було й створення нових, які б повністю задовольняли потребам незалежної України.

Першим кроком до незалежності стало ухвалення на засіданні Верховної Ради УРСР *Декларації про державний суверенітет України* 16 липня 1990 р. Зміст декларації визначав виключне право українського народу на самовизначення. Така зміна у статусі України дала потужний поштовх для «відокремлення» республіки від союзу, адже положення декларації по суті були несумісні тим договором, який станом на той час розробляли у Кремлі. Цей договір був фактично останньою спробою керівництва врятувати імперію і, так як воно не могло зарадити тій ситуації, що склалася, вже у грудні 1990 р. на IV з'їзді народних депутатів СРСР відмовилося підтримувати положення прийнятих декларацій про державний суверенітет союзних республік. [1, с.516]

Після невдалого проведення референдуму з питання збереження Союзу РСР почалися переговори між керівниками республік та президентом М. С. Горбачовим, результатом котрих став новий союзний договір. Та за день до його підписання, 19 серпня 1991 р., було в країні було проголошено владу Державного комітету з надзвичайного стану (ДКНС). Як виявилось, це була спроба здійснення державного перевороту, знову ж таки, невдала. [1, с.517] У зв'язку із цим ВР Української РСР прийняла постанову *«Про проголошення незалежності України»* і *Акт проголошення незалежності* (24 серпня 1991 р.).

Вже 17 вересня до Конституції були внесені перші зміни, за котрими якими в її тексті абревіатуру «УРСР» було замінено на слово «Україна», а за новим положення про зовнішньополітичну діяльність передбачалося підвищення ролі України як учасника міжнародних відносин. За результати довготривалого конституційного процесу комісія створила новий текст Основного закону і вже у лютому 1996 р. передала його до парламенту на розгляд. Після складних та напружених дискусій, під час котрих суперечливі положення Закону піддавалися дуже гострій критиці, 28 червня Верховна Рада нарешті ухвалила *Конституцію*. Таким чином було завершено новий етап становлення української національної державності.

За основними положеннями Україна визначається як суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава. Водночас вона також характеризується як унітарна та світська держава. В Конституції проголошується, що єдиним джерелом влади в Україні є народ, який здійснює владу як безпосередньо, так і через органи державної влади. [3, с.456]

Наступним кроком, на думку багатьох фахівців, стало набрання чинності *Кримінального кодексу України* 1 вересня 2001 р. Перш за все, у ньому було усунуто низку розбіжностей з Конституцією України. Так, наприклад, встановлено заборону на притягнення до кримінальної відповідальності за злочини, за які особа відбула покарання за кордоном; усунуто диференціацію відповідальності за злочини проти власності залежно від її форми; скасовано відповідальність за відмову давати свідчення проти себе, а також членів сім'ї чи близьких родичів тощо. [2, с.540]

Далі набув чинності з 1 січня 2004 р. *Сімейний кодекс України*, який увібрав у себе найкращі здобутки західної правової культури і водночас продемонстрував власне, українське розуміння юридичного розв'язання складних шлюбно-сімейних проблем. [2, с.542] Разом із тим у 2003 р. було ухвалено *Цивільний кодекс*. Таким чином Україна зробила важливий крок до інтеграції в континентальну правову систему. Сфера правового регулювання цивільних відносин настільки розширилася, що це дало підставу назвати збірник Кодексом громадянського суспільства або Кодексом приватного життя.

З-поміж значної кількості новел найбільш рельєфно виглядають ті, про які в цивільному законодавстві радянської України навіть не йшлося. [2, с.545]

З ухваленням і введенням у дію перелічених кодексів українська держава значно наблизила свою правову систему до законодавства об'єднаної Європи.

Отже, ми можемо стверджувати, що Україна пройшла складний та тернистий шлях до національної державності: їй довелося докорінно змінювати свій лад, реформувати органи влади та створити нові, майже повністю змінити правову систему, налагодити зовнішньополітичні та зовнішньоекономічні зв'язки, аби наблизити своє законодавство до європейського та стати повноцінним та рівноправним учасником міжнародних відносин. Ми повинні й надалі плідно працювати та розвиватися, щоб Україна змогла показати світовому співтовариству свою готовність остаточно покінчити з колишніми суперечливими підходами у вирішенні глобальних міжнародних проблем.

Список використаних джерел

1. Історія держави і права України: Підручник. – У 2-х т. / За ред. В.Я. Тація, А.Й. Рогожина, В.Д. Гончаренка. – Том 2. – Кол. Авторів: В.Д. Гончаренко, А.Й. Рогожин, О.Д. Святоцький та ін. – К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. – 580 с.
2. Історія держави і права України : підручник / П. П. Захарченко. - К. : Атіка, 2005. - 368 с.
3. Шевчук В.П., Тараненко М.Г. Історія української державності: Курс лекцій: Навч. посібник. - Л.:Либідь, 1999. – 473 с.